

ECONOMIES' HORIZONS
Економічні горизонти

DOI: doi.org/10.31499/2616-5236
Homepage: <http://eh.udpu.edu.ua>

ISSN
2522-9273
(print)
2616-5236
(online)

UDC: 658:330.341.1

JEL Classification O32; O40

DOI: [10.31499/2616-5236.4\(29\).2024.314805](https://doi.org/10.31499/2616-5236.4(29).2024.314805)

*Natalia Zakharova, Bogdan Khmelnsky Melitopol State Pedagogical University
Candidate of Economic Sciences, Associate Professor, Head of the Department of
Management and Administration*

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНИМ ПОТЕНЦІАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА

MODERN APPROACHES TO MANAGEMENT OF THE INNOVATION POTENTIAL OF THE ENTERPRISE

***Анотація:** Метою статті є формування основних засад управління інноваційним потенціалом та системи його забезпечення задля ефективного використання та розвитку інноваційних можливостей підприємства в умовах ризику, підвищення рівня конкурентоспроможності і адаптивності до нових викликів.*

Окреслено мету і основні завдання управління інноваційним потенціалом підприємства у сучасних умовах. Виокремлено етапи управління інноваційним потенціалом підприємства і складові системи забезпечення. Виділено основні підходи до управління інноваційним потенціалом залежно від рівня ризику.

***Abstract:** The author substantiates the essence of the innovative potential of the enterprise and its importance for ensuring sustainable economic development and increasing competitiveness. The current state of innovative activity in Ukraine has been evaluated based on a number of international ratings, including Global Innovation Index, Global Startup Ecosystem Index, European innovation scoreboard, and both positive and negative trends that have developed have been singled out. Approaches to the formation of the essence of the enterprise's innovative potential, as well as its structural elements, are highlighted. Modern approaches to the management of the innovative potential of the enterprise are characterized, with the selection of key tasks of an economic, social, digital, innovative and environmental nature. The key stages of managing the innovative potential of the enterprise are singled out, each of which is of crucial importance for the effective use and development of its innovative capabilities. The system of providing*

management of the innovative potential of the enterprise is defined and its main components are characterized, namely organizational support, planning of innovative potential, information provision, analysis and assessment of the innovative potential of the enterprise, control of the state and implementation of the innovative potential of the enterprise. The main approaches to the management of innovative potential depending on the level of risk are highlighted, which allow to achieve the strategic goals of the enterprise, taking into account its internal capabilities and adapting to external challenges. The priorities of state support for innovative activity are outlined and the need for interaction with business entities is substantiated, since this synergy is crucial for the successful development of the innovative environment.

Keywords: innovation, potential, management, risk, competitiveness, development, innovative activity, infrastructure, technologies

Ключові слова: інновації, потенціал, управління, ризик, конкурентоспроможність, розвиток, інноваційна діяльність, інфраструктура, технології

Постановка проблеми.

Функціонування бізнесу в умовах війни, а також післявоєнне відновлення економіки потребує швидкого й ефективного впровадження нових технологій, розвитку інфраструктури та підвищення продуктивності, що в першу чергу залежить від наявного інноваційного потенціалу вітчизняних підприємств, який є комплексною характеристикою їх спроможності до інноваційної діяльності. Ключовими аспектами управління інноваційним потенціалом будь-якого підприємства в сучасних умовах є швидка адаптація та впровадження нових методів управління, а також інноваційний розвиток з акцентом на модернізацію інфраструктури, впровадження нових технологій та розробка довгострокових інноваційних стратегій. Діяльність суб'єктів господарювання в більшості випадків супроводжується обмеженими ресурсами, тому ефективно управління інноваційним

потенціалом допомагає оптимально використовувати наявні ресурси, знаходити найбільш перспективні напрями для інвестицій та забезпечувати стійкий розвиток. Крім того, ефективна діяльність вимагає підвищеної уваги до соціальних аспектів. Загалом інновації можуть сприяти вирішенню цих завдань шляхом розвитку нових галузей, стартапів, малих і середніх підприємств, та створення нових робочих місць, що веде до економічного зростання та підвищення якості життя населення. Управління інноваційним потенціалом підприємств є невід'ємною частиною стратегічного планування відновлення економіки, що дозволяє підвищити її ефективність, конкурентоспроможність та стійкість.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженням сутності інноваційного потенціалу підприємства та його оцінці присвячені роботи багатьох вчених,

серед яких М.К. Бондарчук, М.П. Войнаренко, Л.М. Гаєвська, В.А. Гришко, Н.О. Євтушенко, В.І. Захарченко, С.М. Ілляшенко, О.І. Маслак, І.В. Радзівіло, І.М. Репіна, Р.А. Фатхутдінов, Л.І. Федулова та ін. Однак, слід відмітити, що проблеми управління інноваційним потенціалом підприємства у сучасних умовах, які характеризується невизначеністю і підвищеним рівнем ризику, є недостатньо вивченими. В першу чергу, відсутні узагальнені підходи щодо ефективних стратегій та методів адаптації підприємств до нових викликів, спричинених кризою. Немає чітких рекомендацій щодо оптимального розподілу ресурсів, впровадження інноваційних технологій та управління ризиками в умовах обмеженого фінансування. Також недостатньо досліджені аспекти мотивації та залучення персоналу до інноваційної діяльності під час кризових періодів, що значно ускладнює реалізацію інноваційних проектів і досягнення стратегічних цілей підприємств.

Формулювання цілей статті.

Метою статті є формування основних засад управління інноваційним потенціалом та системи його забезпечення задля ефективного використання та розвитку інноваційних можливостей підприємства в умовах ризику, підвищення рівня конкурентоспроможності і адаптивності до нових викликів.

Виклад основного матеріалу.

Законом України «Про інноваційну діяльність» визначено, що головною метою державної інноваційної

політики є створення соціально-економічних, організаційних і правових умов для ефективного відтворення, розвитку й використання науково-технічного потенціалу країни, забезпечення впровадження сучасних екологічно чистих, безпечних, енерго- та ресурсозберігаючих технологій, виробництва та реалізації нових видів конкурентоздатної продукції [1].

Відомо, що наукова і науково-технічна діяльність є фундаментом для впровадження інновацій. Результати досліджень і розробок дозволяють підприємствам створювати інноваційні продукти та процеси, які покращують їх конкурентоспроможність і здатність адаптуватися до швидко змінюваного ринкового середовища. Зокрема, інтеграція нових технологій і знань у виробничі процеси може призвести до значного підвищення ефективності, зниження витрат і забезпечення більш високої якості продукції. Це також створює можливості для виходу на нові ринки і задоволення змінюваних потреб споживачів. Отже, одним з важливих факторів розвитку інновацій в країні є рівень та обсяги витрат, що спрямовуються на виконання наукових досліджень та розробок.

Відповідно до ст.48 Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» держава повинна забезпечувати бюджетне фінансування наукової і науково-технічної діяльності у розмірі не менше 1,7% ВВП України [2].

Навпаки, спостерігається стійка тенденція до зниження

наукоємності ВВП України з 0,70 % у 2013 р. до 0,33 % у 2022 р. [3]. Це призводить до того, що наукова галузь не виконує покладені на неї основні функції. Втрата науково-технічного потенціалу обмежує можливості для створення високотехнологічних робочих місць, що спричиняє відтік кваліфікованих фахівців за кордон. Відсутність достатнього фінансування науки й освіти з боку держави і приватного сектора веде до стагнації у сфері досліджень і розробок, а також до зниження якості освіти й підготовки кадрів. Це, в свою чергу, може посилити економічну залежність від імпорту технологій, продукції, що ще більше ослаблює національну економіку.

Для порівняння частка обсягу витрат на НДДКР до ВВП у 2022 році в Ізраїлі становила 6%, Південній Кореї – 5,2%, США – 3,6%, Швеції, Бельгії, Японії – 3,4%, Австрії – 3,2%, Німеччині – 3,1%, Фінляндії – 3,0%. В середньому для країн ЄС(27) у 2022 році цей показник склав 2,1%, а по країнам,

що входять до Organisation for Economic Cooperation and Development (OECD) – 2,7% [4].

Оскільки на інноваційну активність окремих підприємств впливають загальноекономічні фактори, необхідно розглянути стан інноваційної діяльності в країні загалом. Узагальнюючим показником для вимірювання результатів реалізації інноваційного потенціалу країни є Глобальний індекс інновацій.

Глобальний індекс інновацій (Global Innovation Index) - це глобальне дослідження та рейтинг країн світу, що його супроводжує, за показником рівня розвитку інновацій. Розраховується за методикою Міжнародної бізнес-школи INSEAD, Франція та на даний момент являє найповніший комплекс показників інноваційного розвитку по різних країнах світу. У останні роки Україна погіршила свій рейтинг та в 2023 році посіла лише 55 позицію з 132 країн та 34 позицію серед 39 економік Європи [5].

Таблиця 1

Динаміка Глобального індексу інновацій для України

Індекс, його складові	2020 рік	2021 рік	2022 рік	2023 рік
Глобальний індекс інновацій	36,3	35,60	31,0	32,8
Місце у рейтингу, в т.ч.	45	49	57	55
Інституціональність	93	91	97	100
Людський капітал	39	44	49	47
Інфраструктура	94	94	82	77
Розвиток ринку	99	88	102	104
Розвиток бізнесу	54	53	48	48
Знання і технології	25	33	36	45
Креативний потенціал	44	48	63	37

* Побудовано автором на основі [5]

Важливим для розуміння тенденцій, що склалися є рейтинг стартап-екосистем Global Startup Ecosystem Index 2023 від Глобального дослідницького центру

стартапів та інновацій StartupBlink [6]. Цей індекс щорічно використовується сотнями тисяч засновників стартапів, розробників стартап-екосистем, корпорацій та

інших зацікавлених сторін для ухвалення найважливіших рішень у галузі політики, стратегії, переміщення та інвестицій. У 2023 році Україна посіла 49 місце, погіршивши свій рейтинг на 15 позицій у порівнянні з попереднім роком. StartupBlink, пов'язали таке різке зниження з повномасштабною війною у нашій країні, яка не могла не вплинути на українську систему стартапів.

European innovation scoreboard надає порівняльну оцінку ефективності досліджень та інновацій у державах-членах ЄС, інших європейських та окремих третіх країнах. Це допомагає їм оцінити відносні сильні та слабкі сторони їхніх національних інноваційних систем і визначити проблеми, які їм необхідно вирішити. Рівень інноваційності в Україні за даними 2024 року становить 32,5% від середнього показника Європейського Союзу. Ефективність нижча за середнє значення серед нових інноваторів на 48%, продуктивність зростає менше ніж у ЄС (+10%) [7].

Значне зростання з 2023 року спостерігається за такими напрямками як наукові публікації серед 10% найбільш цитованих; заявки на торгові марки; експорт наукових послуг.

Відповідно суттєве зниження порівняно з попереднім роком демонструють позиції: іноземні докторанти у % усіх докторантів; експорт високо- та середньотехнологічної продукції; державні витрати на дослідження та розробки сектора.

Загалом державні та приватні витрати на дослідження та розробки залишаються проблемою в Україні, і становлять 4,9% і 9,7% від середнього по ЄС у 2024 році відповідно. Проте в країні спостерігалось значне зростання венчурного капіталу для фінансування НДДКР (+45,6%-пунктів з 2017 року) і фірми інвестували на рівні 54,2% від середнього в ЄС 2024 року в інновації, не пов'язані з дослідженнями та розробками.

Позитивним є те, що за даними European innovation scoreboard Україна випереджає ЄС в середньому за виміром цифровізації із загальним показником 115,6% від рівня ЄС у 2024 році.

Загальні результати, представлені у різноманітних рейтингах зумовлені досягненнями і можливостями щодо здійснення інноваційної діяльності окремими суб'єктами господарювання. Саме вони покладені в основу інноваційного потенціалу підприємства, сутність якого полягає у здатності генерувати, розвивати та впроваджувати нові ідеї, технології, продукти, послуги або процеси, що забезпечують його конкурентоспроможність і стійкий розвиток.

Серед науковців немає єдиного підходу щодо трактування сутності інноваційного потенціалу підприємства. Аналіз дозволив виділити деякі найбільш поширені з них.

1. Ряд дослідників вважає, що інвестиційний потенціал слід розглядати як сукупність ресурсів, які підприємство може спрямувати

для здійснення інноваційної діяльності.

Репіна І.М. трактує інноваційний потенціал підприємства як сукупність матеріальних і нематеріальних інноваційних ресурсів підприємства, що знаходяться у діалектичному зв'язку та інноваційних процедур, які забезпечують оптимальні умови для використання цих ресурсів з метою вирішення завдань інноваційної діяльності, насамперед отримання інноваційних результатів [8].

Шилова О., Чермошенцева Є. вважають, що інноваційний потенціал підприємства – це результат наявності ресурсів (що характеризують кількість і якість факторів виробництва в певних умовах), залучених для досягнення поставлених цілей за допомогою існуючих методів регулювання і координації діяльності суб'єкта господарювання на засадах соціального менеджменту [9, с. 222].

2. Друга група науковців трактує інноваційний потенціал підприємства як ступінь його готовності до виконання завдань інноваційного характеру.

В цьому контексті заслуговує на увагу визначення Федулової Л., яка стверджує, що інноваційний потенціал – це міра готовності організації виконати завдання, що забезпечують досягнення поставленої інноваційної мети, тобто міра готовності до реалізації проекту чи програми інноваційних стратегічних змін [10, с. 49].

Володін С.А., Чекамова О.І. визначають інноваційний потенціал підприємства як наявність та готовність до використання системи

засобів і ресурсів при веденні інноваційної діяльності з метою одержання конкурентних переваг [11]. У даному визначенні теж підкреслена саме готовність ресурсів до використання.

3. Ще одна група дослідників акцентує увагу саме на здатності залучення і використання різних ресурсів та інших можливостей підприємства для реалізації інноваційних цілей.

Євтушенко Н.О., Рязанцев Р. О. зазначають, що інноваційний потенціал підприємств представляє собою збалансоване поєднання ресурсів, здібностей та можливостей підприємства до інноваційної діяльності [12, с. 23].

Маслак О., Безручко О., Маслак М. вважають, що інноваційний потенціал підприємства являє собою сукупність усіх наявних та прихованих ресурсів і можливостей підприємства для розробки та впровадження різного роду нововведень, що формуються та реалізуються під впливом циклічного розвитку макросередовища [13, с. 169].

Глушенкова А. зазначає, що інноваційний потенціал підприємства – це наявність ресурсів у поєднанні з умовами, які забезпечують сукупну можливість підприємства генерувати нові знання та впроваджувати інновації [14].

Останній підхід ми вважаємо найбільш обґрунтованим, оскільки інноваційний потенціал визначається існуючими можливостями підприємства в сфері інноваційної діяльності, а наявні ресурси на підприємстві

передбачають не лише їх доступність до використання, але й уміння ефективно ними управляти.

Отже, інвестиційний потенціал є певною системою, яка включає в себе ряд складових, які можуть мати різні трактування в залежності від підходів науковців і практиків. Fariborz і Shanthi в структурній моделі інноваційного потенціалу виділяють такі елементи, як

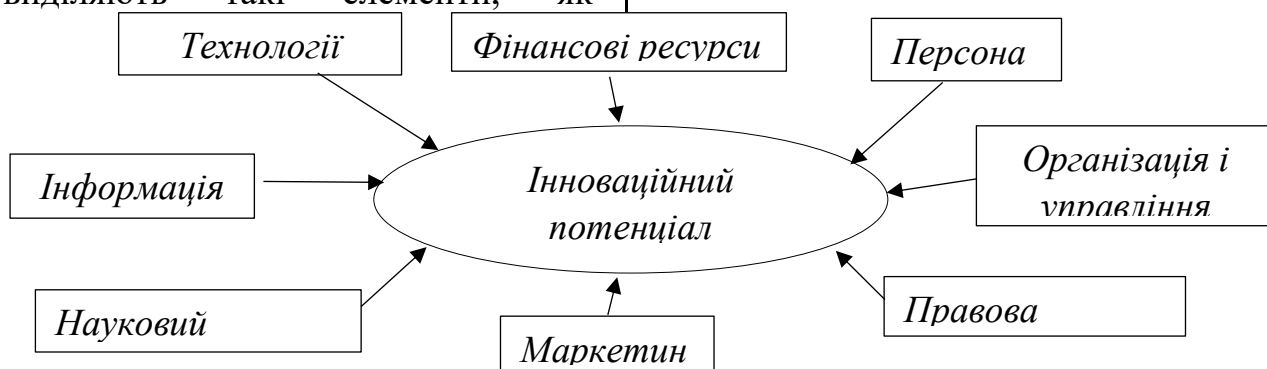

Рис. 1 Структура інноваційного потенціалу підприємства

Управління інноваційним потенціалом підприємства – це комплексний процес, спрямований на максимальне використання наявних ресурсів і можливостей для здійснення інноваційної діяльності з метою забезпечення довгострокової конкурентоспроможності та стійкого розвитку підприємства. Він включає в себе розробку, впровадження та моніторинг стратегій, які стимулюють створення нових продуктів, технологій і процесів.

Мета і основні завдання управління інноваційним потенціалом підприємства у сучасних умовах виділені на рис. 2.

Управління інноваційним потенціалом охоплює процеси його формування, використання і розвитку.

Формування інноваційного потенціалу включає в себе створення бази для інноваційної діяльності

організація, управління, дослідження і розробки, маркетинг, використовувані технології, кадри, інформаційна база, а також прагнення і здатність компанії ефективно використовувати свої інноваційні резерви [15].

Узагальнено структуру інноваційного потенціалу можна представити таким чином (рис. 1.)

через залучення та оптимізацію ключових ресурсів, розробка та впровадження стратегій і планів, що орієнтовані на виявлення та реалізацію інноваційних можливостей.

Використання інноваційного потенціалу стосується практичного впровадження і реалізації інноваційних проєктів і ідей, що передбачає ефективне застосування наявних ресурсів, інтеграцію інновацій в існуючі бізнес-процеси та адаптацію інноваційних рішень до потреб ринку і внутрішніх вимог підприємства.

Розвиток інноваційного потенціалу орієнтований на постійне вдосконалення і адаптацію до змінюваних умов зовнішнього середовища та внутрішніх потреб на основі підтримки нових форм

співпраці, інтеграції нових технологій тощо.

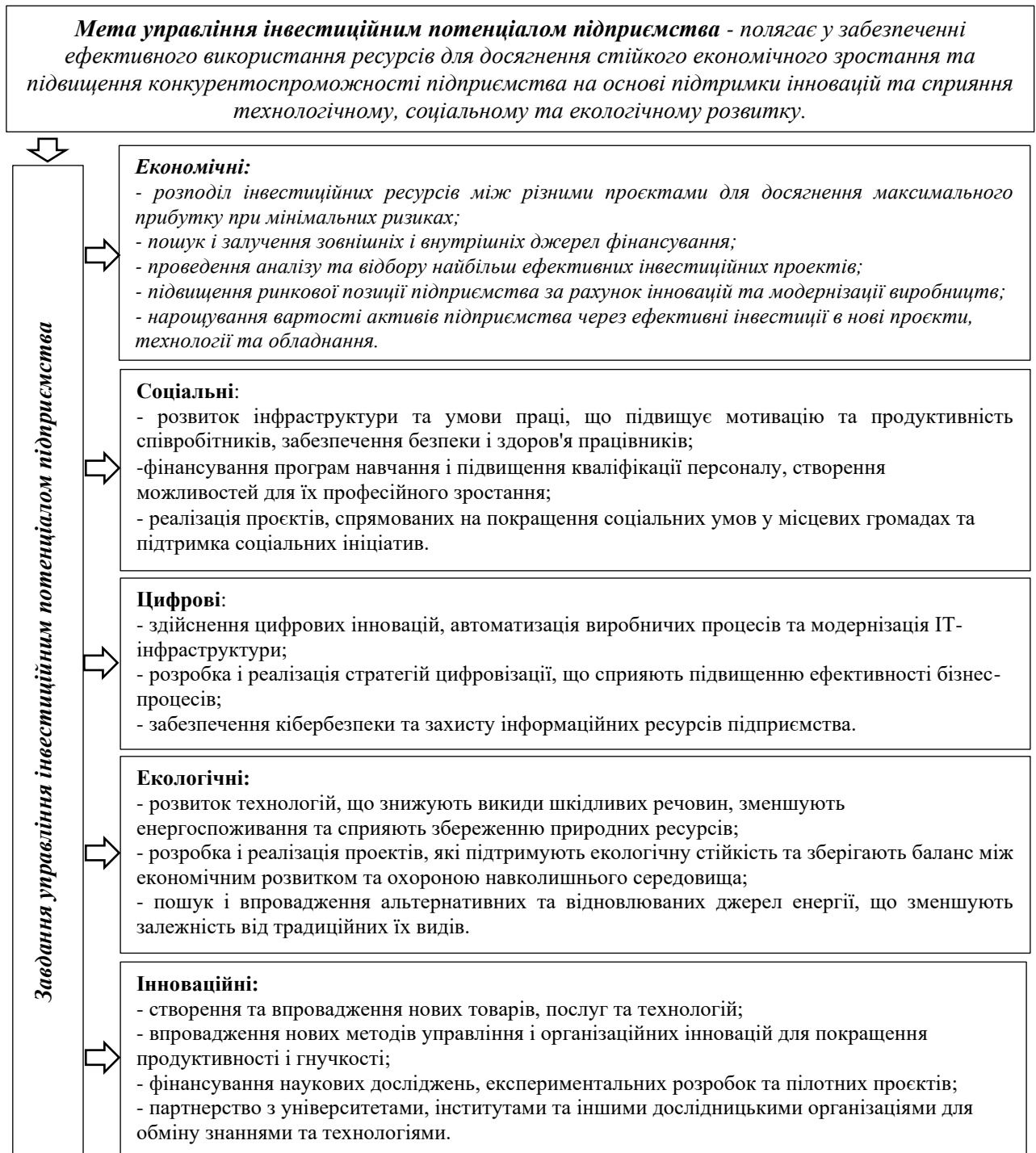

Рис. 2 Мета і завдання управління інноваційним потенціалом підприємства

Управління інноваційним потенціалом охоплює процеси його формування, використання і розвитку.

Формування інноваційного потенціалу включає в себе створення бази для інноваційної діяльності

через залучення та оптимізацію ключових ресурсів, розробка та впровадження стратегій і планів, що орієнтовані на виявлення та реалізацію інноваційних можливостей.

Використання інноваційного потенціалу стосується практичного впровадження і реалізації інноваційних проєктів і ідей, що передбачає ефективне застосування наявних ресурсів, інтеграцію інновацій в існуючі бізнес-процеси та адаптацію інноваційних рішень до потреб ринку і внутрішніх вимог підприємства.

Розвиток інноваційного потенціалу орієнтований на постійне вдосконалення і адаптацію до змінюваних умов зовнішнього середовища та внутрішніх потреб на основі підтримки нових форм співпраці, інтеграції нових технологій тощо.

Забезпечення успішного управління інноваційним потенціалом вимагає комплексного підходу до всіх цих процесів, що дозволяє підприємству залишатися конкурентоспроможним і адаптивним до нових викликів та можливостей. Управління інноваційним потенціалом підприємства складається з кількох ключових етапів, кожен з яких має вирішальне значення для ефективного використання та розвитку інноваційних можливостей, серед яких можна виділити наступні:

1. Оцінка інноваційного потенціалу – визначення наявних ресурсів (технологічних, матеріальних, кадрових, фінансових), аналіз зовнішнього середовища, окреслення сильних та слабких сторін підприємства щодо інноваційної діяльності і можливостей для впровадження інновацій.

2. Стратегічне планування – розробка довгострокових і короткострокових планів, що враховують інноваційні цілі підприємства на базі аналізу ринкових тенденцій, внутрішніх можливостей і ресурсів, формулювання інноваційної стратегії, визначення ключових напрямків інноваційної діяльності, таких як нові продукти, процеси чи бізнес-моделі.

3. Забезпечення ресурсами – пошук і залучення необхідних фінансових, кадрових та матеріальних ресурсів для реалізації інноваційних проєктів з урахуванням потенційних можливостей ведення інноваційної діяльності.

4. Розвиток кадрового потенціалу – підвищення кваліфікації співробітників, створення умов для творчого підходу до роботи та стимулювання інноваційної активності.

5. Інвестиції в дослідження і розвиток – формування та використання ресурсів для проведення наукових досліджень, розробки нових технологій і вдосконалення існуючих продуктів чи процесів на основі ідентифікації і оцінки можливих інноваційних напрямків, створення та підтримки науково-дослідних лабораторій і команд.

6. Управління проєктами - передбачає планування, організацію, реалізацію і контроль інноваційних проєктів з метою досягнення визначених цілей і максимізації ефективності використання інноваційного потенціалу підприємства.

7. Моніторинг і контроль – постійний аналіз результатів інноваційної діяльності, коригування стратегій і планів в залежності від досягнутих результатів і змін у внутрішньому чи зовнішньому середовищі.

Система забезпечення управління інноваційним потенціалом підприємства – це організований комплекс структурних підрозділів, процесів, ресурсів і інструментів, що створює умови для ефективного виявлення, розвитку та реалізації його інноваційних можливостей (рис. 3).

Сучасні умови характеризуються значними

ризиками діяльності, тому важливо сформуванати обґрунтований підхід до управління інноваційним потенціалом для кожного підприємства. Це дозволить адаптуватися до мінливих умов ринку, зменшити невизначеність і забезпечити стабільний розвиток. Такий підхід повинен включати аналіз факторів внутрішнього і зовнішнього середовища, що впливають на інноваційну діяльність, ідентифікацію та оцінку ризиків, які її супроводжують, а також розробку стратегій для їх мінімізації.

Організаційне забезпечення – це сукупність взаємопов'язаних структурних підрозділів, функцій, процесів і механізмів, що створюють організаційні умови для ефективного управління, розвитку та використання інноваційного потенціалу підприємства.

Планування інноваційного потенціалу – це процес розробки та організації стратегій і заходів, спрямованих на визначення і максимізацію можливостей підприємства для реалізації інновацій. Воно передбачає формулювання довгострокових і короткострокових цілей інноваційного розвитку, а також створення планів і програм для досягнення цих цілей на основі аналізу ринкових тенденцій, внутрішніх ресурсів і можливостей.

Інформаційне забезпечення – система збору, аналізу та зберігання актуальної інформації, яка необхідна для прийняття рішень щодо розвитку та ефективного використання інноваційного потенціалу підприємства.

Аналіз і оцінка інноваційного потенціалу підприємства – це процес систематичного аналізу та оцінки наявних ресурсів, можливостей і обмежень, які впливають на здатність підприємства здійснювати та впроваджувати інновації.

Контроль стану і реалізації інноваційного потенціалу підприємства – це процес систематичного моніторингу, оцінки та управління використанням інноваційних ресурсів і можливостей підприємства, який спрямований на забезпечення ефективної реалізації інноваційних проєктів і досягнення стратегічних цілей.

Рис. 3 Система забезпечення управління інноваційним потенціалом підприємства

Серед основних підходів управління інноваційним потенціалом підприємства слід виділити наступні:

Агресивний підхід – це стратегія управління інноваційним потенціалом підприємства, яка характеризується високим рівнем ризику та спрямована на

інвестування в радикальні та проривні інновації. Цей підхід передбачає високу толерантність до невдач, активний пошук нових ринків і технологій, а також готовність до експериментів з метою досягнення значного випередження конкурентів і отримання надприбутків.

Поміркований підхід – це стратегія управління інноваційним потенціалом підприємства, що балансує між впровадженням нових і вдосконалених технологій, з середнім рівнем ризику. Він передбачає розподіл ресурсів між короткостроковими і довгостроковими інноваційними проектами, використання внутрішніх і зовнішніх джерел фінансування, що забезпечує стабільний інноваційний розвиток з формуванням певного балансу між втратами та вигодами.

Консервативний підхід – це стратегія управління інноваційним потенціалом підприємства, що орієнтована на низький рівень ризику. Її сутність полягає у вдосконаленні існуючих продуктів і процесів за допомогою вже перевірених технологій і методів, мінімізацію інвестицій у нові, ризикові напрямки, що забезпечує стабільність і прогнозованість результатів.

Адаптивний підхід – це стратегія управління інноваційним потенціалом підприємства, що характеризується високим рівнем гнучкості та здатністю швидко реагувати на зміни в зовнішньому середовищі. Це здійснюється на основі постійного моніторингу ринку і технологічних трендів і новацій, швидку адаптацію стратегій і планів до змін, що дозволяє підприємству ефективно використовувати нові можливості і залишатися конкурентоспроможним.

В цілому, управління інноваційним потенціалом підприємства в умовах

нестабільності і підвищеного ризику вимагає комплексного підходу, що включає оптимізацію ресурсів, фінансову стійкість, розвиток кадрового та інформаційного потенціалу, впровадження новітніх технологій, зміцнення партнерських зв'язків, управління ризиками, гнучке стратегічне планування, підтримку культури інновацій тощо.

Діяльність підприємств значною мірою обумовлена станом реалізації політики підтримки інноваційної діяльності, оскільки вона сприяє створенню сприятливого середовища для розвитку та впровадження новаторських ідей.

Політика підтримки інноваційної діяльності – це набір стратегій, заходів і програм, які призначені для сприяння розвитку та поширення інновацій у суспільстві, економіці й науці. Ця політика спрямована на стимулювання новаторських ідей, досліджень, розробок і впровадження нових технологій з метою поліпшення конкурентоспроможності, ефективності та якості життя громадян.

Станом на 2023 рік в Україні діють дві чинні стратегії, що визначають розвиток інноваційної діяльності.

1. Стратегія розвитку сфери інноваційної діяльності на період до 2030 року, затверджена Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 10.07.2019 № 526-р. Мета Стратегії полягає у розбудові національної інноваційної екосистеми для забезпечення швидкого та якісного перетворення креативних ідей в інноваційні

продукти та послуги, підвищення рівня інноваційності національної економіки, що передбачає створення сприятливих умов для розвитку інноваційної сфери, збільшення кількості впроваджуваних розробок, підвищення економічної віддачі від них, залучення інвестицій в інноваційну діяльність [16].

2. Національна економічна стратегія 2030, затверджена Постановою Кабінету Міністрів України від 03.03.2021 № 179 [17].

Серед основних пріоритетів щодо підтримки розвитку інноваційної діяльності з боку держави слід виділити: забезпечення взаємодії органів державної і місцевої влади та суб'єктів, які здійснюють інноваційну діяльність; сприяння розвитку інноваційної інфраструктури; підвищення експортного потенціалу суб'єктів інноваційної діяльності; впровадження галузевих програм підтримки інновацій; розширення форм державної підтримки в сфері інновацій, інструментів і умов її надання; посилення захисту інтелектуальної власності; сприяння інноваційному розвитку регіонів тощо.

Висновки. Вихід з кризової ситуації, забезпечення конкурентоспроможності в умовах динамічного середовища та забезпечення подальшого успішного розвитку сучасного підприємства

багато в чому залежить від рівня управління його інноваційним потенціалом і обумовлений якістю здійснення процесів аналізу інноваційної діяльності, планування, організації, мотивації, контролю. Розробка і впровадження ефективних стратегій управління інноваційним потенціалом включає постійний розвиток і навчання кадрів, впровадження сучасних інформаційних систем для управління знаннями та обміну інформацією, інвестування в новітні технології, оптимізацію внутрішніх процесів та підтримку культури інновацій, забезпечення співпраці з науково-дослідними установами, участь у національних та міжнародних інноваційних проєктах і програмах тощо.

При цьому держава повинна активно реалізовувати політику підтримки інноваційної діяльності, оскільки тільки збалансована взаємодія між державою та підприємствами дозволяє створити синергію, де державна підтримка посилює можливості підприємств, а ефективно управління інноваційним потенціалом самих підприємств забезпечує використання цих можливостей на максимальному рівні. Такий підхід є ключовим для досягнення стійкого економічного зростання та підвищення якості життя в суспільстві.

References

- Pro innovatsiynnu diyal'nist' [On innovative activity]: Zakon Ukrainy vid 04.07.2002 № 40-IV.* URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15#Text> [in Ukrainian].
- Pro naukovu i naukovo-tekhnichnu diyal'nist' [On scientific and scientific and technical activities]: Zakon Ukrainy vid 26.11.2015 № 848-VIII.* URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19#Text> [in Ukrainian].
- Pisarenko T.V., Kuranda T.K. and others (2023) Naukova ta naukovo-tekhnichna diyal'nist' v Ukraini u 2022 rotsi: naukovo-analitychna dopovid' [Scientific and scientific and*

- technical activity in Ukraine in 2022: scientific and analytical report]. Kyiv: UkrINTEI, 94 p. [in Ukrainian].
- Gross domestic spending on R&D. URL: <https://www.oecd.org/en/data/indicators/gross-domestic-spending-on-r-d.html> [in English].
- Ukraine ranking in the Global Innovation Index 2023. URL: <https://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/wipo-pub-2000-2023/ua.pdf> [in English].
- The Global Startup Ecosystem Index Report 2024. URL: <https://lp.startupblink.com/report/> [in English].
- European Innovation Scoreboard 2024 – Country profile Ukraine. European Union, 2024. URL: https://ec.europa.eu/assets/rtd/eis/2024/ec_rtd_eis-country-profile-ua.pdf [in English].
- Repina I.M. (2015) Kontseptual'ni pidkhody do otsynuyannya innovatsiynoho potentsialu pidpryyemstva. [Conceptual approaches to the evaluation of the innovative potential of the enterprise]. URL: <https://ir.kneu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/9f0fc23e-e4b6-4198-a62f-c2c63b82e3e6/content> [in Ukrainian].
- Shilova O. Yu., Chermoshentseva E. S. (2012) Innovatsiynyy potentsial pidpryyemstva: sutnist' i mekhanizm upravlinnya [Innovative potential of the enterprise: essence and management mechanism]. *Marketynh i menedzhment innovatsiy*. № 1. Pp. 220-227 [in Ukrainian].
- Fedulova L.I., Kolosh M.O. (2007) Innovatsiynyy potentsial pidpryyemstva yak faktor zabezpechennya rezul'tatyvnosti restrukturyzatsiyi. [The innovative potential of the enterprise as a factor in ensuring the effectiveness of restructuring]. *Naukovi pratsi MAUP*. Vol. 3. Pp. 48–51 [in Ukrainian].
- Volodin S.A., Chekamova O.I. (2017) Teoretychni zasady formuvannia i realizatsii innovatsiynoho potentsialu v rozvytku ekonomiky [Theoretical foundations for the formation and implementation of innovative potential in the development of the economy]. *Ekonomika APK*. № 5, Pp. 65–72 [in Ukrainian].
- Yevtushenko N.O., Ryazantsev R.O. (2022) Sutnist' ta struktura innovatsiynoho potentsialu. [Essence and structure of innovative potential]. *Ekonomika. Menedzhment. Biznes*. № 1-2(39). Pp. 22-26 [in Ukrainian].
- Maslak O. I., Bezruchko O. O., Maslak M. V. (2014) Upravlinnya innovatsiynym potentsialom pidpryyemstva v umovakh tsyklichnosti [Management of the innovative potential of the enterprise in cyclical conditions]. *Ekonomika i orhanizatsiya upravlinnya*. Vol.1–2. Pp.166–173. [in Ukrainian].
- Glushenkova A.A. (2016) Struktura innovatsiynoho potentsialu pidpryyemstv sfery telekomunikatsiy ta informatyzatsiyi [The structure of innovative potential of enterprises in the field of telecommunications and informatization]. *Ekonomika. Menedzhment. Biznes*. № 4 (18). Pp. 100-106 [in Ukrainian].
- Fariborz D., Shanthi G. (2001). *The Dynamics of the Adoption of Product and Process Innovations in Organizations*, *Journal of Management Studies*, Wiley Blackwell, Vol. 38, Issue 1, pp. 45-65. DOI: 10.1111/1467-6486.00227 [in English].
- Pro skhvalennya Stratehiyi rozvytku sfery innovatsiynoyi diyal'nosti na period do 2030 roku [On the approval of the Strategy for the development of the sphere of innovative activity for the period until 2030]: *Rozporyadzhennya Kabinetu Ministriv Ukrayiny vid 10.07.2019 № 526-p*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/526-2019-%D1%80#n12> [in Ukrainian].
- Pro zatverdzhennya Natsional'noyi ekonomichnoyi stratehiyi na period do 2030 roku [On the approval of the National Economic Strategy for the period until 2030]: *Postanova Kabinetu Ministriv Ukrayiny vid 03.03.2021 № 179*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/179-2021-%D0%BF#Text> [in Ukrainian].